

The background of the entire image consists of two large, dark grey silhouettes of human heads in profile, facing each other as if in conversation. The silhouettes are positioned on the left and right sides of the frame, with their mouths and necks overlapping in the center. The overall color palette is a mix of dark grey, light grey, and white.

OTÁZKY DO PRAXE

ROZHOVORY NA TÉMA
DOMÁCÍHO NÁSILÍ

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

OTÁZKY DO PRANICE

ROZHOVORY NA TÉMA
DOMÁCÍHO NÁSILÍ

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Text: Zuzana Čepeláková

Korektura textu: Zuzana Siváková

Grafické zpracování: Veronika Štiglerová

Sborník vznikl v rámci evropského projektu Práce s rodinou - komplexní podpora ke zlepšení situace znevýhodněných rodin v Brně financovaného Operačním programem Zaměstnanost jako jedna z aktivit Prevence rizikového chování a domácího násilí v ohrožených rodinách. Jeho cílem je zvýšení informovanosti ohrožených rodin o možnostech prevence a řešení sociálně patologických jevů, primárně domácího násilí a závislosti.

Příprava a rozhovory probíhaly mezi listopadem 2020 a březnem 2021 a na jejich realizaci se podílely pracovnice Programu Pro rodiny s dětmi Brno IQ Roma servisu.

Registrační číslo: CZ.03.2.60/0.0/0.0/16_052/00007804

Realizátor: IQ Roma servis, z.s.

Realizace projektu: 01.02. 2018 - 31. 03. 2021

ÚVOD

Soubor textů, který držíte v ruce, je sbírkou rozhovorů s některými z klíčových aktérů v problematice domácího násilí v sociálně vyloučených lokalitách v Brně a Jihomoravském kraji. Jeho cílem je pokusit se osvětlit a napovědět, protože na jeho počátku stálo tápání a bezradnost. Jako pracovnice a pracovníci ambulantních sociálních služeb přicházíme často do kontaktu s oběťmi a bohužel i též s malými svědky probíhajícího domácího násilí v rodinách. Úsilí motivovat oběti svou situaci řešit a vyřešit naráží velmi často na obtížně překonatelné bariéry nedůvěry, nejistoty a strachu do řešení zapojit specializované organizace, otevřít a řešit situaci s institucemi, zejména orgánem sociálně právní ochrany dětí a orgány činnými v trestním řízení. Další neméně podstatnou bariérou se ukazuje samotné uchopení tématu domácího násilí zejména v romské komunitě a přináší velmi mnoho otázek, nakolik je pojem a definování domácího násilí většinovou společností pro komunitu vlastně pochopitelné.

Sborníček rozhovorů vznikl jako náhrada původně chystaná setkání, zejména kulatého stolu, který měl neskromný plán oslovit a seztvat všechny klíčové instituce a organizace v konkrétních lokalitách a pokusit se vytvořit co možná nejkonkrétnější návody a rady pro všechny, kteří s oběťmi domácího násilí a jejich dětmi spolupracují a snaží se jim poskytnout podporu a pomoc. A protože avizovaná setkání nebylo možné v předešlém roce z důvodu vládních opatření proti pandemii COVID-19 zrealizovat, rozhodli jsme se několik z těchto klíčových aktérů požádat, aby alespoň písemnou formou odpověděli na naše nejpálčivější otázky. Jejich odpovědi uvádíme rozhovorem pracovnice služby SAS pro rodiny s dětmi s paní B., členkou romské komunity a obyvatelkou sociálně vyloučené lokality v Brně. Jim všem tedy patří naše poděkování za ochotu a čas, který nám věnovali. Doufáme, že tento sborníček plný otázek nejen určité a konkrétní odpovědi přinese, ale také další otázky vyvolá, a hledáním dalších odpovědí napomůže překonat stávající bariéry v řešení domácího násilí v rodinách a ochránit nejen samotné jeho oběti ale také jeho malé svědky, děti.

**ROZHOVOR PRACOVNICE SAS
PRO RODINY S DĚTMI S PANÍ B.,
ROMKOU, OBYVATELKOU SOCIÁLNĚ
VYLOUČENÉ LOKALITY V BRNĚ**

Jakou má v romské rodině roli muž a jakou žena?

Žena je v domácnosti, muž je od toho, aby pracoval, aby chodil do práce, žena, aby se starala. Muž nemá u sebe ani peníze. Když přijde domů manžel, je uklizeno, uvařeno, žena si nestěžuje, že to musí dělat, je to při-rozené a automatické. Když muž donese výplatu, musí udělat stojku (pozn. aby z něj vypadly peníze). Kdyby žena chodila do práce, tak se jí muž i děti snaží pomoci tím, že nedělají ještě větší bordel, uklidí si po sobě věci.

Setkávám se i s rodinami, kde muž do práce nechodí..

Mají to tak zavedené, muž si tak ženu naučil od začátku. Když nepracuje deset let, nemůže to po něm žena už chtít. Jsou i muži, kteří vedou domácnost, mají peníze, chodí na nákupy, žena není tak spolehlivá.

Co se stane v případě, že svoji úlohu neplní žena?

Když manžel chodí do práce a já jsem doma, když by nebylo uklizené a navařené, to by bylo zle. Co jsem dělala celý den? Kdybych neměla peníze a lednice prázdná, tak by mi vynadal. Hádali bychom se. Už bych třeba nedostala peníze. Kdyby to pokračovalo, tak by chlap pracoval na sebe, nedával by ženě peníze, vztah se může i rozpadnout.

Chlap je takovej, co bije ženu, nebo chlap, co bije jazykem.

V jakém případě žena od muže odejde? A jak se na to dívá jejich okolí?

Když muž nedává ženě peníze, nechodí do práce, dá ženě občas facku. Musí mít podporu rodiny, pak se na vztah vykašlou. Ženy, které nemají kam jít, tak to trpí dál. Když muž dělá blbiny, pije, fetuje, dávají za pravdu té ženě.

Lze někdy pochopit, že muž uhodí ženu? Kdy to žena akceptuje?

Kdybych se dívala po chlapech, tak má právo ztratit nervy. Žena ví, co si může dovolit a co ne, co se týká oblíkání. Když muž ženu bije často, s tím nesouhlasím. My si říkáme, proč se nechává bít, proč trpí? Má odejít. Kamarádce poradím, ať odejde. A modli se za něj, pokud je věřící, že se třeba změní.

Co vztahy, které jsou vášnivé, taková italská domácnost?

To je věc povahy, je pravda u ženy, a i u chlapa, ani jeden neustoupí, nepokoří se, aby se to zklidnilo, aby si řekli, na hádku je třeba dva, já odstupuju. Je to v jejich nátuře. Zním jeden takový pár, rozvedli se, když se mají dál rádi, ona ho miluje, ale ta její povaha, neustoupí.

Někdy se žena vrací stále i k muži, který se k ní nechová dobře... Co je důležité při výběru partnera?

Žena ho miluje, prostě se zamiluje, ať je černej nebo modrej, ať je ta rodina chudá, ať bydlí na ubytovně, více je to na tu lásku, že se zamiluje.

Používáte spojení domácí násilí?

Domácí násilí je takový silný slovo pro nás. Domácí násilí je, že se klepu, než muž přijde domů a já budu bitá. To pro mě znamená, že mě váže, že mě bije, týrá, zamyká. To je pro mě domácí násilí.

Co pro tebe domácí násilí znamená?

Když je to jednou za měsíc, tak to domácí násilí není. Je výplata a já vím, že dostanu, protože se opije. S tím se dá žít, ale jsou ženy, co to netrpí. Já bych to netrpěla. Liší se žena od ženy.

Děje se to před dětmi?

To se neřeší, myslím, že na děti není brán ohled.

Myslíš, že Romové řeší častěji domácí násilí než většinová společnost?

Myslím, že to není stejný. U nás to dělají chlapi blbečci, před někým.

Jinak jako si myslím, že před svojí rodinou neřekne na svoji ženu nic, chlap na ženu nic, snaží se to uchovávat, řeší to mezi sebou. Když dělá muž blbosti, žena pak jde za rodinou toho muže a řeší to s nimi. Rodina se pak na něj dívá špatně, že to dělá.

Kdyby žena chtěla od muže odejít, ale nemá nikoho, kdo by ji podpořil, jakou pomoc by jí měl nabídnout sociální pracovník, aby ji podpořil?

Jde o důvěru, aby se chlap nedozvěděl, že někde byla. Že to bude v utajení. Žena se ho bojí. Romské ženy, ony to ani nechápou. Teď tomu moje generace už více rozumí. Někteří třeba řeknu ročník od (19)70, ony to nechápou, oni se myslí, když ji nezbije, tak ji nemiluje. Jak je facebook, píše se o tom, je to ve filmech, už to jinak chápou, chápou, že je to špatně a je třeba to řešit.

Když muž ženu nebijе, tak ji nemiluje? Jak to mám chápat?

Zažila jsem to u mojí babičky. Děda ji furt bil, baba se starala o všechno, vychovala osm dětí. V té rodině nechybělo nic, ale děda babu bil. Milovali se a respektovali. Děda přišel domů opilej, ale s celou výplatou. Někdy jsem to zavinila i já, že jsem na babu žalovala, dělala jsem takový dětský pletky a děda bil kolikrát babu zbytečně. Měli dobrej život, ale bylo to tak. Když se s dědou se hádali, dostala facku, ona se schovávala na den a pak to zas bylo dobrý.

**PRACOVNICE ODDĚLENÍ SOCIÁLNĚ
PRÁVNÍ OCHRANY DĚTÍ,
BRNO**

**Jak se k pracovníkům a pracovnícím OSPOD nejčastěji informace o probíhajícím domácím násilí v rodinách s dětmi dostává?
Jakým způsobem je lze vyhodnotit, ověřit?**

Nejčastěji během našeho šetření v rodině či oznámení PČR o zásahu s přítomností nezletilých, následují oznámení dětských lékařů a anonymní oznámení (sousedé apod.), či oznámení školy, velice málo kdy pak sociální služby (Sociálně aktivizační služba, azylový dům, Nízkoprahová zařízení...), kdy je často při našich šetřeních zjištěno, že tyto nesplnily svoji oznamovací povinnost a o domácím násilí měly minimálně povědomí.

Hodnotí se velmi obtížně, OSPOD nemá nástroje jako PČR a provádí šetření, nikoli tedy výsledky a vyšetřování, protože oběť i přesto, že jsou na ni často patrné viditelné známky násilí (modřiny, oděrky...), toto popírá a rovněž děti, solidárně s matkou či ze strachu o tom mlčí. Jiná je situace, kdy je násilí směřováno přímo vůči nezletilým dětem, zde se jedná jednoznačně o dítě ohrožené (§6 zákona č.359/1999 Sb.), kdy s odkazem na §53 téhož zákona, můžeme využít dostupné informace prakticky ze všech zdrojů (žádost o podání informací – lékař, škola, další instituce a s rodinou spolupracující organizace a osoby), nejlépe prokázat lze samozřejmě především na základě zprávy ošetřujícího lékaře nezl. dětí či jiného zdravotnického zařízení.

Vnímáte odlišnou míru informovanosti o domácím násilí v rodinách ze sociálně vyloučených lokalit?

Domácí násilí je bohužel často jimi samými i ze strany majoritní společnosti vnímáno, jako jakási zde sdílená kultura, tedy něco normálního, ne jako něco patologického, co je třeba nějak extra řešit.

V rodinách je často to, že žena dostane „pár facek“ vnímáno také jako něco, co do partnerského vztahu prostě patří, takže žena nemá často podporu ani u těch nejbližších a vnímá situaci jako vlastní selhání.

Jakým způsobem funguje komunikace OSPOD v případě domácího násilí s orgány činnými v trestním řízení, pokud jsou v rodině děti? Je tato komunikace funkční? Může pracovník/ce OSPOD nějakým způsobem monitorovat např. opakované výjezdy PČR do domácnosti, kde domácí násilí probíhá?

OSPOD má rovněž při zjištění skutečností, které zakládají důvodné podezření na spáchání trestného činu oznamovací povinnost, když tuto splní, orgány činné v trestním řízení si vyžádají naši spolupráci a výchovnou zprávu v rozsahu, jaký považují za adekvátní. Dále je pracovník OSPOD přítomen také výslechům nezletilých dětí v takové věci. Co se výjezdů PČR týče, měla by poslat oznámení OSPOD o přítomnosti nezletilého dítěte prakticky u jakéhokoliv zásahu, záleží však na konkrétních policistech, zda to takto vyhodnotí a zapíše / nahlásí OSPOD.

Pokud se pak dozvíme o tom, že PČR zasahovala v domácnosti jinou cestou a hlášení nepřišlo, můžeme si jej vyžádat. Osobně se mi však již stalo, že v domácnosti PČR zasahovala a odpověď na moji žádost přesto byla, že o zásahu v inkriminované době není v jejich databázi zápis..., otázkou pak je, zda nevyjžděla hlídka z jiného oddělení. Hlídka by se při výskytu domácího násilí měla ve věci domácího násilí obrátit na specializované Oddělení obecné kriminality, Služby kriminální policie a vyšetřování PČR, Městské ředitelství Brno, Cejl 4/6, které bylo zřízeno právě za účelem řešení případů domácího násilí a je součástí Interdisciplinárního týmu v rámci města Brna (www.idtbrno.cz).

Existuje v případech domácího násilí na pracovištích OSPOD nějaký doporučený postup nebo o zvolených opatřeních rozhoduje příslušný pracovník / pracovnice?

Postup všech složek je poměrně úzce a jasně vymezen v rámci stávající platné legislativy, a to jak naší, ta i té mezinárodní. Práce OSPOD se pak řídí také podle Úmluvy o právech dítěte, tedy zejména jeho nejlepším zájmem, který je vždy neopomenutelný. Existují samozřejmě také metodické pokyny a doporučení ze strany MPSV a interní dokumenty a materiály v rámci každého OSPOD, postup OSPOD se řídí standardy kvality SPOD. Konkrétní kroky samozřejmě závisí také na samotném pracovníkovi OSPOD, nebo spíše na tom, jak konkrétní situaci vyhodnotí, a jak je schopen informačně vytěžit konkrétní případ.

Pokud je však domácí násilí možné jednoznačně prokázat, pak jsou následující kroky, které pracovník musí učinit, jasně dané. Dobrým nástrojem, který je již hojně využíván, jsou případové intervize a případové konference, ať už expertní nebo rodinné.

Jaké máte zkušenosti ve své praxi s uložením povinnosti mediace či terapie a povinnosti využít odbornou poradenskou pomoc? (např. preventivní programy pro agresory)

OSPOD toto samozřejmě v rámci participativního přístupu nejprve doporučí, povinnost může uložit v rámci správního řízení a pokud je to potřeba, tak vstupuje do role navrhovatele uložení takové povinnosti soudu. Rozhodne o ní tedy soud, který může využít všechny prostředky, aby splnění jím uložené povinnosti vymohl. OSPOD zde pak plní roli kontrolní a informační, kdy o průběhu takto uložené povinnosti soud informuje.

S kým v Brně spolupracujete v případech domácího násilí? Bylo by pro Vás domácí násilí v rodině s dětmi důvodem pro svolání případové konference a zapojení více odborníků do řešení?

Především s organizacemi a institucemi, které jsou součástí Interdisciplinárního týmu města Brna pro oblast domácího násilí. A ano,

případové konference, a to i ty expertní, jsou pak již zavedenou a běžnou praxí, proběhlo také již několik kulatých stolů s touto tematikou. Dobrou praxí je také trojstranná spolupráce s podpůrnými organizacemi, která je však (mimo sdělení informací na základě žádosti OSPOD – tam je pro instituce zákonná informační povinnost, viz již zmiňovaný §53) možná pouze se souhlasem klienta. Klient OSPOD o tom, že využívá některé ze sociálních služeb, často bohužel záměrně vůbec neinformuje (jeden z případů, kdy je OSPOD vůbec neosloví...).

Mohl/mohla byste prosím, popsat v krátkosti své zkušenosti se zapojováním otců do spolupráce s pracovníky a pracovníci OSPOD, případně dalšími zapojenými institucemi? Zda a případně jaká v tom vnímáte rizika v případech domácího násilí?

Spolupráce otců/agresorů je samozřejmě velmi špatná, komplikuje se mimo jiné také tím, že je otec, často právě z iniciativy sociálních pracovníků, odhlášen ze společného bytu, což následně komplikuje naši práci, protože pak nelze např. využít institut vykázní. Co se týče spolupráce s otcí obecně, myslím, že je to velice individuální a nelze to proto nijak paušalizovat.

**AMBULANTNÍ CHIRURG,
BŘECLAV**

Co je podle vás relevantní psát do lékařské zprávy v případech domácího násilí (či podezření na něj) tak, aby to pro sociální odbor či orgány činné v trestném řízení bylo použitelné, případně se tím byly povinny zabývat? Existuje k tomu nějaký úzus nebo terminologie? (např. zranění způsobené druhou osobou)

Lékařská zpráva má v sobě obsahovat anamnézu vzniklého úrazu, tedy sdělení zraněného, jak k úrazu došlo, kde se tak stalo a kdy se tak stalo, případně kdo ho způsobil a jakým mechanismem. Klinický nález má pak obsahovat podrobný popis úrazových změn na těle poraněné osoby tedy např. modřin, oděrek, otoků a bolestivých míst, případně i jejich plošný rozsah a další patologický nález. RTG nález by měl obsahovat, zda došlo k úrazovým změnám na skeletu. Pak jsou zde případná laboratorní vyšetření a jejich výsledky. Závěr je stanovením diagnózy a navržené léčby. V případě cizího zavinění je povinností lékaře vyplnit takzvaný regres a předat jej příslušné zdravotní pojišťovně.

K tomuto dodávám následující. Sám jsem se ve své praxi opakovaně setkal s tím, že v minulosti „oběti“ domácího násilí měnily při kontrole příčinu svého úrazu. Dnes se častěji setkávám s odhodláním tuto věc, když se přijdou ošetřit, řešit s Policií ČR, kam odchází se zprávou o ošetření. Z rozhovoru vyplývá, že se v naprosté většině jedná o opakované fyzické napadání.

Ve vlastní zprávě, v anamnéze, zásadně uvádím: „Zraněná osoba uvádí, že úraz se stal následujícím způsobem...“. Tedy, že je napsáno, co jsem slyšel, nikoliv viděl a věděl. Není to alibismus, ale právní ochrana mé osoby, aby nebyl zatažen do případného soudního sporu.

Pokud je tato věc vyhodnocena jako podezření z trestného činu, pak si PČR během vyšetřování vyžádá Zprávu o ošetření a léčení poraněné osoby.

Máte na konkrétním pracovišti kontakty na příslušný sociální odbor (OSPOD), PČR, případně funguje tato koordinace?

Kontakty na OSPOD a PČR na pracovišti máme, ale především se musíme řídit, pokud se nejedná o podezření ze závažného trestného činu či záležitost týraného dítěte, platnou legislativou. Tedy principem mlčenlivosti a jen při výslovném písemném zbavení této povinnosti u zraněné osoby můžeme informovat na vyžádání příslušné orgány.

Nakolik je pro Vás obtížné rozeznat, zda je zranění způsobeno druhou osobou nebo například pádem? A jak se to odráží / může odrážet v lékařské zprávě?

V naprosté většině případů lze toto poznat podle charakteru a především mnohočetnosti oděrek a modřin a jiných úrazových změn, když je v anamnéze uváděna banální či nepravděpodobná příčina. Ovšem pokud zraněná osoba nechce věc dále řešit, skončí všem jen popisem v klinickém nálezu.

Existují k tématice domácího násilí pro lékaře/lékařky nějaké „metodiky“ či doporučené postupy? Máte pocit, že je téma domácího násilí aktuální nebo diskutované v českých lékařských kruzích? V případě, že byste měl/měla v tomto ohledu nějaké pochybnosti, na koho byste se obrátil/a?

V chirurgické a traumatologické literatuře je řešena problematika týraného dítěte, kde je u dítěte na rozdíl od dospělých obětí domácího násilí, vyšší míra společenské ochrany. Stran domácího násilí jsem nic nenalezl, i když nevyklučuji existenci doporučených postupů.

**SOCIÁLNÍ PEDAGOG ZŠ A MŠ,
BRNO**

Jaké jsou Vaše zkušenosti s domácím násilím a jeho dopadem na děti, které učíte? Je pro Vás obtížné „příznaky“ probíhajícího domácího násilí v domácnosti u dítěte rozpoznat? Vnímáte zde nějaké rozdíly u dětí ze sociálně vyloučených lokalit?

Pracuji na ZŠ a MŠ v Brně od konce roku 2009. Od roku 2012 do roku 2017 jsem byl třídním učitelem a od roku 2018 jsem přešel na pozici sociálního pedagoga do školního poradenského pracoviště. Domácí násilí, respektive podezření na domácí násilí, jsem za dobu své práce na škole řešil osobně ve třech případech. Ve všech těchto případech samo dítě přišlo za některým z pedagogických pracovníků a nahlásilo nám vážnou situaci v rodině a žádalo o pomoc. Ve všech případech se škola ihned telefonicky spojila s příslušným OSPOD dle trvalého bydliště dítěte. O této situaci byl neprodleně vyhotoven zápis a zaslán týž den oficiálně na OSPOD s žádostí o pomoc dítěti.

Jaké jsou Vaše možnosti pomoci dítěti, v jehož domácnosti probíhá domácí násilí anebo na něj máte podezření? Jaké Vy a Vaše škola volí způsoby řešení?

Možnosti školy: Dítě, u kterého máme podezření na domácí násilí, pracuje ve škole se školním metodikem prevence a výchovným poradcem.

Dále se dítě může obrátit na školního psychologa. Důležitým prvkem je samozřejmě třídní učitel, ke kterému má dítě zpravidla největší důvěru. Je také nastavena spolupráce s OSPOD.

**Daří se Vám téma domácího násilí otevírat s rodiči?
Vnímáte v tom nějaká rizika pro dítě, pro oběť, pro sebe?**

Pokud škola již jedná s rodiči například na výchovné komisi a mapuje situaci v rodině, opakovaně se stává, že maminky o domácím násilí mlčí nebo se snaží odvést pozornost jinam. Riziko pro dítě nastává po návratu ze ZDVOP (pozn. Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc) zpět do rodiny, kde se násilí opakuje a dítě je označeno za viníka (že to někomu řeklo). Navíc model chování v rodině dítě může opakovat ve vlastním životě a považovat domácí násilí za normální.

**S kým můžete v takovém případě v Brně spolupracovat?
Je tato spolupráce funkční? V případě, že ne, v čem vnímáte problém?**

Škola primárně spolupracuje se sociálním pracovníkem nebo kurátorem OSPOD, ten pak dále pro řešení situace dítěte v rodině, kde je podezření na domácí násilí určí, zda je vhodné do této situace a ke spolupráci se školou zahrnout další instituce. Ve většině případů jsme spolupracovali se ZDVOP, kde bylo dítě na nějaký čas umístěno.

**PRACOVNICE A PRACOVNÍCI
TERÉNNÍ SOCIÁLNÍ SLUŽBY
NEZISKOVÉ ORGANIZACE PŮSOBÍCÍ
V SOCIÁLNĚ VYLOUČENÉ LOKALITĚ,
BRNO**

Jaké jsou postupy ve Vaší organizaci v případech domácího násilí? Jaké máte zkušenosti, jak často jste toto téma v organizaci řešili?

PRACOVNÍK 1: Toto téma se u klientů řeší dost často, ale přijde mi, že je to natolik komplexní problematika, že nemáme příliš efektivní postup na její řešení. Dosavadním postupem je motivace oběti zajistit si bezpečné prostředí, ať již zamezení přístupu agresora nebo opuštění nebezpečného prostředí, a dále navázání na organizace zabývající se domácím násilím. V některých případech se přistupuje i k párové terapii.

PRACOVNÍK 2: V přímé klientské práci je to časté téma, o kterém se však méně mluví, resp. je náročné je s klienty otevírat. Než navážete důvěru a klienti se Vám svěří, uplyne mnohdy dlouhá doba. Takže máme nějaké podezření, se kterým pracujeme a postupně jej s klienty otevíráme. Pokud se nám podaří navázat „spojení“, snažíme se pracovat na motivaci a nastavit plán, jak domácímu násilí zabránit. Pro některé klienty je však téma domácího násilí „nepodstatné“, protože jsou přesvědčení o tom, že se o domácí násilí nejedná, ale že je to vlastně běžná součást vztahu či života. Domnívám se, že domácí násilí romská menšina začne vnímat až ve chvíli, kdy se jedná o op-ravdu fyzické násilí, a i v těchto případech může být „akceptováno“, protože jde třeba o projev lásky, náklonosti, roli muže a jeho postavení v rodině apod.

„akceptováno“, protože jde třeba o projev lásky, náklonnosti, roli muže a jeho postavení v rodině apod.

PRACOVNÍK 3: Vycházíme z přání klientů, většinou klientek. V případě ohrožení dětí případ hlásíme OSPOD. Spolupracujeme s organizací zabývající se domácím násilím, Persefona. Velmi často umísťujeme klientky na azyl na skrytou adresu. Domácí násilí je téměř stálým tématem.

Vnímáte nějaké rozdíly u obětí domácího násilí ze sociálně vyloučených lokalit? Jaké?

PRACOVNÍK 1: Tento bod nedokážu objektivně posoudit. Na základě dosud získaných zkušeností jsem nabyl dojem, že v sociálně vyloučených lokalitách domácí násilí není vnímáno jako něco mimořádného a neobvyklého. Zároveň domácí násilí zde bývá minimálně více vidět a dochází k němu i mimo zavřené dveře. Jak jsem již předeslal, jedná se jen o můj subjektivní dojem z dosavadních zkušeností.

PRACOVNÍK 2: Můj dojem je, že v sociálně vyloučené lokalitě je větší tolerance okolí k domácímu násilí. Subjektivně vnímám větší neochotu rodin ze sociálně vyloučených lokalit volat policii a zapojovat další instituce. Násilí je zde často považováno za záležitost rodiny, do které se nezasahuje. Popřípadě je některými bráno jako oprávněná reakce na „závadné“ chování.

PRACOVNÍK 3: Domnívám se, že v sociálně vyloučených lokalitách je to něco běžného a okolí na to nijak zvlášť nereaguje, je to vlastně běžná součást života (křik, hádky, fyzické napadení apod.). V podstatě není tak sofistikované a skryté, jako je to ve vyšších středních třídách.

Na jaké bariéry ve Vaší práci narážíte?

PRACOVNÍK 1: Osobně jsem se se svými klienty při praxi s aktivním domácím násilím neseťkal, a tudíž se neseťkal s bariérami, z porad mi ale přijde, že jistou bariérou může být navázání dost silné důvěry k tomu, aby oběť byla odhodlána o tématu mluvit, dále, aby domácí násilí viděla jako problém, který je třeba řešit a dál měla dostatečnou sílu podniknout potřebné kroky ke stabilizaci.

PRACOVNÍK 2: Na nedůvěru. Nechuť řešit komplexnější problémy. Neochotu plánovat dále než dva týdny.

PRACOVNÍK 3: Převážně se jedná o systémové bariéry a překážky, tj. nedostatečná kapacita specializovaných služeb (ubytovací zařízení pro tento typ klientů = azylové domy a jiná zařízení, která vlastně nejsou), pomoc státních orgánů (postupy PČR jsou mnohdy omezené, zdlouhavé, nechrání oběť domácího násilí).

Na jaké organizace se snažíte klientky a klienty v Brně napojit? Daří se Vám to?

PRACOVNÍK 1: Opět z vlastní praxe zkušenost nemám, ale jsou mi známé organizace jako je Spondea a Bílý kruh bezpečí, kteří mají být v dané oblasti velmi zkušené .

PRACOVNÍK 2: Renadi, Persefona, Podané ruce, Ratolest, DROM a další. Je-li to v zájmu klienta, napojení se většinou daří. Spolupráce s ostatními organizacemi je profesionální a dobrá.

PRACOVNÍK 3: V Brně je dle mého názoru omezená kapacita služeb, myslím pobytových zařízení. Poradenská část je pokryta vcelku dobře, ale velmi omezené jsou právě ony pobytové kapacity, v situaci, kdy nemáte kam umístit / ukrýt oběť, jsem zoufalá... a obracím se na Spondeu nebo Magdalenium.

**VEDOUCÍ INTERVENČNÍHO CENTRA
PRO OSOBY OHROŽENÉ
DOMÁCÍM NÁSILÍM,
BRNO**

Lze doporučit nějaké postupy či techniky pro pracovníky a pracovnice sociálních služeb, jak motivovat oběti domácího násilí ke spolupráci s Vámi jako odborníky?

Základním nástrojem pro pracovníky je určitě rozhovor a využívání technik jako je aktivní naslouchání či reflexe v rozhovoru. Součástí vytváření či upevňování motivace klienta je navozování důvěry a bezpečného prostředí, kdy má klient prostor sdělit co potřebuje. Klient by měl být informován o svých právech a povinnostech jako rodiče, měly by s ním být pojmenovávány jednotlivé situace, které souvisí s násilím, jejich rizikovost. Vhodné je zprostředkovávat pohled/roli dětí, které žijí v rodině zasažené násilím. Pro klienty, může být také důležité to, že sociální služba intervenční centrum může být poskytována anonymně, je bezplatná a konzultace jsou nezávazné.

S jakými institucemi, odborníky, organizacemi Vaše organizace spolupracuje? Je zde nějaká instituce / skupina odborníků, se kterými se spolupráci navázat ještě nepodařilo nebo je neefektivní?

Nejčastěji spolupracujeme s PČR, OSPOD a ostatními NNO. S odborníky spolupráci domlouváme podle individuálních potřeb daného případu.

Stává se, že oběti zůstávají ve společné domácnosti s agresorem. Jak s těmito klientkami a klienty mohou jiní sociální pracovníci pracovat? Jak stabilizovat situaci, jak zajistit, aby se situace nezhoršovala, jaké poradenství a podporu můžeme z dlouhodobého hlediska obětem v této situaci poskytnout?

Ano, tyto situace se stávají. Vhodné je dobře mapovat situaci v rodině, zejména situace související s násilím (kdy k němu dochází, jaký je spouštěč, zda klient rozezná na partnerovi jeho vztek apod.), nastavit s klientem bezpečnostní plán (taška s důležitými věcmi, zabezpečení důležitých dokumentů, SMS zpráva s voláním o pomoc, rychlá volba na PČR aj.). Pracovník může s klientem na zajištění bezpečí pracovat také náhledováním rizik, která jsou spojená s násilím ve vztahu, jaká jsou rizika směrem k dětem. Pracovník může předat informace o zdrojích pomoci nejen pro ohroženou osobu, ale také pro původce násilí nebo celou rodinu. V práci s klientem je také potřeba mluvit o tom, že změna v jeho situaci nenastane, pokud se o ni aktivním způsobem nezasadí. Sociální pracovník nemůže zajistit, aby se situace nezhoršovala.

Vnímáte nějaká specifika v případě obětí domácího násilí ze sociálně vyloučených lokalit? Případně jaká?

Jako specifika vnímám to, že ohrožené osoby z vyloučených lokalit se potýkají s násilím, které je dlouhodobého charakteru, a navíc zde může být násilí vnímáno více jako norma. Dále pak má vliv na akceschopnost ohroženého řešit svou situaci působení komunity. V těchto lokalitách se mohou lidé častěji potýkat s více a dalšími problémy (např. dluhy, problematiku závislostí, bytovou situaci, výchovné problémy dětí aj.). S těmito specifiky pak bývá spojena nižší míra motivace.

Je pro Vás svolání případové (nebo interaktivní případové) konference možný způsob, jak řešit ohrožení dítěte domácím násilím? V jakých případech by Vám to připadalo možné?

Ano, v případech domácího násilí je možné svolat případovou konferenci. K tomuto tématu jsme s IQ Roma servis spolupracovali na projektu, který se věnoval případovým, interaktivním a rodinným konferencím. V tomto bodě můžete určitě využít materiál, který byl Vaší organizací vytvořen, a na jeho vytváření jsme se podíleli. (pozn. jedná se o metodické materiály Případové, interaktivní a rodinné konference v praxi a jak na ně v tématech domácího násilí, závislostí a sociálního vyloučení a Interaktivní případová konference aneb jak vypadá Moje setkání z roku 2018, ke stažení na www.iqrs.cz).

ZÁVĚR

Příprava a rozhovory s odborníky a odbornicemi, které jste si zde mohli přečíst, vznikaly a probíhaly mezi listopadem 2020 a březnem 2021 a na jejich realizaci se podílely pracovnice Programu Pro rodiny s dětmi Brno IQ Roma servis, z.s. Jejich hlavním cílem, jak již bylo řečeno v úvodu, bylo osvětlit tápajícím a bezradným alespoň trošku cestu, kudy se při řešení otázek domácího násilí ubírat, co lze od kterých zapojených aktérů očekávat a jak jejich zapojení co nejvíce využít. Doufáme, že vše, co zde chybí a nebylo zodpovězeno, bude předmětem dalších setkání, diskusí a spolupráce všech, kterým přese všechny myslitelné bariéry, osud obětí domácího násilí i jeho malých svědků není a nebude lhostejný.

